

**2022–2030 METŲ TAURAGĖS REGIONO PLĖTROS PLANO
GERIAMOJO VANDENS TIEKIMO INFRASTRUKTŪROS SAUGUMO DIDINIMO
PAŽANGOS PRIEMONĖS NR. LT027-03-02-07
PAGRINDIMO APRAŠAS**

2026-07-21 Nr. LD-5

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

Regiono plėtros uždavinys (-iai)	Šia pažangos priemone yra prisidedama prie Tauragės regiono plėtros plane nustatyto 3.2. uždavinio „Pagerinti gyvenamosios aplinkos kokybę“ (kodas LT027-03-02) įgyvendinimo.
---	---

**II SKYRIUS
SITUACIJOS ANALIZĖ IR SIEKIAMAS POKYTIS**

Šia pažangos priemone bus sprendžiama 2022–2030 m. Tauragės regiono plėtros plane (toliau – Tauragės RPPI) nustatyta 3-ia regiono plėtros problema „Nepakankamai patraukli regiono aplinka, daranti neigiamą įtaką gyvenimo kokybei“ ir 2-a giluminė šios problemos priežastis „Prastesnė gyvenamosios aplinkos kokybė“.

Su sprendžiama problema ir jos priežastimi yra susijusios šios tikslinės grupės: regiono gyventojai, savivaldybės, viešieji geriamojo vandens tiekėjai ir nuotekų tvarkytojai.

Tikslinės grupės poreikiai: gyventojams – saugus ir patikimas geriamojo vandens tiekimas; savivaldybėms, viešojo geriamojo vandens tiekėjams ir nuotekų tvarkytojams – užtikrintas kritinės infrastruktūros saugumas.

Regioninės pažangos priemonės Nr. 02-001-06-07-03 (RE) „Didinti geriamojo vandens tiekimo infrastruktūros saugumą“ finansavimo gairėse¹ (toliau – Gairės) nustatyta, kad projektai turi būti įgyvendinami vadovaujantis patvirtintais saugumo planais ir nukreipti į geriamojo vandens tiekimo infrastruktūros apsaugos stiprinimą, mažinant infrastruktūros pažeidžiamumą ir užtikrinant saugų bei patikimą paslaugų teikimą.

Pagal Tauragės regiono savivaldybių pateiktą informaciją regione identifikuotos 145 vandenvietės, iš jų 36 Jurbarko rajono savivaldybėje, 34 Tauragės rajono savivaldybėje, 52 Šilalės rajono savivaldybėje ir 23 Pagėgių savivaldybėje. Šiomis vandenvietėmis naudojasi apie 52,5 tūkst. gyventojų, todėl jų funkcionavimas yra tiesiogiai susijęs su gyventojų aprūpinimu geriamuoju

¹ Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2026 m. birželio 18 d. įsakymas Nr. D1-111 „Dėl 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos aplinkos apsaugos ir klimato kaitos valdymo plėtros programos regioninės pažangos priemonės Nr. 02-001-06-07-03 (RE) „Didinti geriamojo vandens tiekimo infrastruktūros saugumą“ finansavimo gairių patvirtinimo“.

vandeniui ir gyvenimo kokybei regione. Netiesiogiai su vandenviečių veikla susiję ir kiti regiono gyventojai, kurie naudojami viešosiomis paslaugomis ar lankosi teritorijose, kuriose vandens tiekimo sutrikimai galėtų turėti neigiamą poveikį. Atsižvelgiant į tai, vandenvietės laikytinos viena iš esminių viešosios infrastruktūros grandžių, nuo kurių priklauso gyvenamosios aplinkos ir gyvenimo kokybė.

Savivaldybių pateikti duomenys rodo, kad vandenviečių apsaugos būklė regione yra nevienoda ir daugeliu atvejų nepakankama. Dalis vandenviečių sklypų nėra suformuoti, o tai apsunkina nuosavybės, atsakomybės ir apsaugos priemonių įgyvendinimą. Daugelyje objektų įrengtos tik minimalios fizinės apsaugos priemonės (pvz., tvoros), kurios ne visais atvejais yra techniškai tvarkingos ar atitinka saugumo reikalavimus, todėl neužtikrina efektyvios teritorijos kontrolės. Šiuolaikinės apsaugos sistemos – vaizdo stebėjimo, įeigos kontrolės, signalizacijos – įdiegtos tik dalyje objektų arba visai neįdiegtos, o kai kuriais atvejais šios priemonės apima tik pastatų vidų, neapimant visos vandenvietės teritorijos. Taip pat nustatyta, kad nė viena iš vandenviečių šiuo metu neatitinka visų naujausių geriamojo vandens tiekimo infrastruktūros apsaugos reikalavimų.

Papildomai pažymėtina, kad vandenviečių apsaugos lygis skiriasi ir pagal teritorinį pasiskirstymą – kaimiškose vietovėse esančios vandenvietės dažniau pasižymi mažesniu apsaugos lygiu dėl ribotų investicijų, mažesnės priežiūros intensyvumo ir didesnio fizinio nutolimo nuo administracinių centrų. Tai didina šių objektų pažeidžiamumą ir apsunkina operatyvų reagavimą į galimus incidentus.

Geriamojo vandens tiekimo infrastruktūros saugumas priklauso nuo taikomų fizinių, techninių ir organizacinių apsaugos priemonių visumos. Geriamojo vandens tiekimo infrastruktūros saugumas yra tiesiogiai susijęs su visuomenės sveikatos apsauga ir gyvybiškai svarbių viešųjų paslaugų užtikrinimu. Geriamasis vanduo yra vienas svarbiausių žmogaus sveikatos veiksnių, todėl bet kokie vandens kokybės ar tiekimo sutrikimai gali turėti reikšmingų pasekmių gyventojų gerovei. Vandenvietėse vyksta požeminio vandens išgavimas, jo paruošimas ir tiekimas vartotojams, todėl šie objektai yra jautrūs tiek fiziniams pažeidimams, tiek galimiems technologiniams ar kitiems nepageidaujamiems poveikiams.

Nepakankamai apsaugota infrastruktūra gali sudaryti prielaidas neleistinam patekimui į objektus, įrangos sugadinimui ar veiklos sutrikdymui, o tai gali turėti įtakos geriamojo vandens tiekimo patikimumui. Taip pat egzistuoja rizika, kad dėl nepakankamos apsaugos gali būti pavėluotai nustatomi galimi vandens kokybės pokyčiai ar užteršimo atvejai, o tai didina neigiamo poveikio gyventojų sveikatai tikimybę. Atsižvelgiant į tai, vandenviečių apsaugos stiprinimas yra svarbus siekiant užtikrinti ne tik infrastruktūros fizinį saugumą, bet ir viešųjų paslaugų tęstinumą bei gyventojų pasitikėjimą vandens tiekimo sistema.

Taip pat pažymėtina, kad geriamojo vandens tiekimo infrastruktūros saugumo užtikrinimas yra susijęs su nacionaliniais ir Europos Sąjungos tikslais, orientuotais į kritinės infrastruktūros apsaugą, viešųjų paslaugų atsparumo didinimą ir gyventojų gyvenimo kokybės gerinimą. Didėjant geopolitinėms, technologinėms ir aplinkosauginėms grėsmėms, ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsauga tampa vis svarbesnė, todėl investicijos į vandenviečių apsaugą laikytinos būtina prielaida siekiant ilgalaikio regiono saugumo ir tvarumo.

Vandenvietės yra infrastruktūros objektai, kuriuose vyksta požeminio vandens išgavimas, jo paruošimas ir tiekimas vartotojams, todėl jų apsaugos lygis tiesiogiai susijęs su vandens kokybės ir prieinamumo užtikrinimu. Nepakankamas apsaugos lygis riboja galimybes operatyviai nustatyti galimus sutrikimus ar nepageidaujamus poveikius ir didina infrastruktūros pažeidžiamumą. Esant dabatinei situacijai, nėra sudarytos pakankamos prielaidos efektyviam prevencinių ir reagavimo priemonių taikymui visose vandenvietėse.

Pagal Gaires finansuojamos veiklos apimta saugumo planuose numatytų priemonių įgyvendinimą, įskaitant perimetro apsaugą, vaizdo stebėjimo sistemas, įeigos kontrolės sprendimus, signalizacijos sistemas ir kitas priemones, kurios leidžia užtikrinti infrastruktūros apsaugą ir veiklos tęstinumą. Šių priemonių diegimas sudarys prielaidas pereiti nuo fragmentiško prie sisteminio vandenviečių apsaugos užtikrinimo modelio.

Geriamojo vandens tiekimo infrastruktūros apsaugos stiprinimas yra svarbus siekiant užtikrinti nepertraukiamą viešųjų paslaugų teikimą, gyventojų aprūpinimą saugiu geriamuoju vandeniu ir tinkamą gyvenamosios aplinkos kokybę. Atsižvelgiant į esamą situaciją, darytina prielaida, kad poreikis stiprinti vandenviečių apsaugą išliks aktualus visą pažangos priemonės įgyvendinimo laikotarpį bei po jo, nes infrastruktūros saugumo reikalavimai nuosekliai griežtėja, o rizikų pobūdis tampa vis kompleksiškesnis.

Pažangos priemone siekiamas pokytis – padidinti įmonių veiklos atsparumą, ir sudaryti sąlygas užtikrinti patikimesnį bei saugesnį geriamojo vandens tiekimą regiono gyventojams; viešieji vandens tiekėjai ir nuotekų tvarkytojai, kurie investuoja į saugaus vandens tiekimo užtikrinimo priemones, siekdami padidinti įmonių veiklos atsparumą – 4; įdiegtos vandenviečių, viešųjų geriamojo vandens tiekėjų, nuotekų tvarkytojų valdymo centrų apsaugos priemonės – 135.

Įgyvendinant pažangos priemonės veiklas (įrengiant fizinės ir techninės apsaugos priemones vandenvietėse ir valdymo centruose, modernizuojant apsaugos sistemas), bus prisidedama prie 2022–2030 metų Regionų plėtros programoje² (toliau – RPP) nustatyto poveikio rodiklio siekimo – Viešųjų

² Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. 713 „Dėl 2022–2030 metų Regionų plėtros programos patvirtinimo“.

geriamojo vandens tiekėjų vandenviečių, kuriose įgyvendintos apsaugos priemonės, dalis (procentai) – siekiama reikšmė 40 procentų.

Planuojama, kad įgyvendinus pažangos priemonę bus sudarytos prielaidos sistemingai stiprinti vandenviečių apsaugą visame Tauragės regione, užtikrinant aukštesnį infrastruktūros saugumo lygį, didesnę viešųjų paslaugų patikimumą ir ilgalaikį teigiamą poveikį gyventojų gyvenimo kokybei.

III SKYRIUS PAŽANGOS PRIEMONĖS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA

Regioninės pažangos priemonės finansavimo Gairėse nustatyta, kad projektų veiklos turi būti įgyvendinamos vadovaujantis patvirtintais saugumo planais ir nukreiptos į konkrečių geriamojo vandens tiekimo infrastruktūros pažeidžiamumų mažinimą.

Gairėse teritoriniai apribojimai projektų įgyvendinimui nėra nustatyti, todėl pažangos priemonės veiklos gali būti įgyvendinamos visoje viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijoje, kurioje veikia viešieji geriamojo vandens tiekėjai ir yra eksploatuojama geriamojo vandens tiekimo infrastruktūra.

Pažangos priemonės veiklos bus įgyvendinamos visoje Tauragės regiono teritorijoje, apimančioje Jurbarko rajono, Tauragės rajono, Šilalės rajono ir Pagėgių savivaldybes, kuriose yra identifikuotos vandenvietės ir kiti su geriamojo vandens tiekimu susiję infrastruktūros objektai.

Atsižvelgiant į tai, kad vandenviečių apsaugos poreikis nustatytas visose regiono savivaldybėse, pažangos priemonės įgyvendinimas nėra ribojamas konkrečiomis teritorijomis ar gyventojų skaičiumi. Investicijos bus nukreipiamos į tuos infrastruktūros objektus, kuriuose saugumo planuose identifikuotas didžiausias pažeidžiamumas ir kuriems apsaugos priemonių diegimas yra aktualiausias.

IV SKYRIUS PAŽANGOS PRIEMONĖS VEIKLOS, PROJEKTŲ VYKDYTOJAI IR PARTNERIAI

Atsižvelgiant į RPP nustatytą 3 problemą „Nepakankamai tvari aplinka, daranti neigiamą įtaką regionų patrauklumui“ ir pagrindinius su problema susijusius 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano³ (toliau – NPP) pažangos uždavinius, taip pat į Tauragės RPPI nurodytos regiono plėtros problemos Nr. 3 „Nepakankamai patraukli regiono aplinka, daranti neigiamą įtaką gyvenimo kokybei“ ir 2 giluminės šios problemos priežasties „Prastesnė gyvenamosios aplinkos kokybė“

³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimas Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“

šalinimo būdus, siekiant stiprinti geriamojo vandens tiekimo infrastruktūros apsaugą, Tauragės regiono savivaldybėse ketinama planuoti 1 veiklą:

1. **Geriamojo vandens tiekimo infrastruktūros apsaugos stiprinimas:** vandenviečių, geriamojo vandens tiekėjų infrastruktūros ir valdymo centrų fizinės ir techninės apsaugos priemonių diegimas, įskaitant teritorijų aptvėrimą ar tvorų įrengimą bei atnaujinimą, įeigos kontrolės sistemų įrengimą, vaizdo stebėjimo sistemų diegimą, signalizacijos sistemų įrengimą, apšvietimo sprendimų diegimą, taip pat kitų saugumo planuose numatytų priemonių įgyvendinimą bei esamos infrastruktūros modernizavimą.

Saugumo užtikrinimo ir valdymo sprendimų įgyvendinimas: saugumo planuose numatytų organizacinių ir techninių sprendimų įgyvendinimas, susijęs su infrastruktūros stebėsena, reagavimu į galimus incidentus ir veiklos tęstinumo užtikrinimu, taip pat darbuotojų pasirengimo stiprinimas, susijęs su saugumo priemonių naudojimu ir priežiūra (kai tai numatyta saugumo planuose).

Atsižvelgiant į Gairių nuostatas, projektų veiklos turi būti pagrįstos patvirtintais saugumo planais ir nukreiptos į konkrečių geriamojo vandens tiekimo infrastruktūros pažeidžiamumų mažinimą.

Atsižvelgiant į Gairių 2.4 punktą, galimi pareiškėjai ir (ar) veiklų vykdytojai – viešieji geriamojo vandens tiekėjai ir nuotekų tvarkytojai, turintys geriamojo vandens tiekimo ir (ar) nuotekų tvarkymo licenciją ir savivaldybės tarybos sprendimu paskirti vykdyti šią veiklą.

Projektai gali būti įgyvendinami su partneriais. Atsižvelgiant į regiono savivaldybių specifiką ir siekiant užtikrinti efektyvų projektų veiklų koordinavimą bei savarankiškų savivaldybių funkcijų, nustatytą Lietuvos Respublikos savivaldos įstatymo 6 str. 30 punkte, įgyvendinimą, Jurbarko rajono savivaldybės, Šilalės rajono savivaldybės ir Pagėgių savivaldybės viešųjų geriamojo vandens tiekėjų įgyvendinamuose projektuose partneriais bus atitinkamų savivaldybių administracijos (Jurbarko rajono savivaldybės administracija, Šilalės rajono savivaldybės administracija ir Pagėgių savivaldybės administracija). Projektai su partneriais įgyvendinami vadovaujantis Gairių nuostatomis.

V SKYRIUS PAŽANGOS PRIEMONĖS PROJEKTŲ ATRANKA

Atsižvelgiant į Strateginio valdymo metodikos⁴ 135 punkto nuostatas, pasirinkta pažangos priemonės projektus atrinkti planavimo būdu, nes planuojamais įgyvendinti projektais bus įgyvendinama Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas 6 straipsnio 30 punkte nustatyta

⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. balandžio 28 d. nutarimas Nr. 292 „Dėl Strateginio valdymo metodikos patvirtinimo“

savarankiškoji savivaldybių funkcija – šilumos ir geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo organizavimas.

VI SKYRIUS PAŽANGOS PRIEMONĖS PRISIDĖJIMAS PRIE HORIZONTALIŲJŲ PRINCIPŲ ĮGYVENDINIMO

Lentelė Nr. 1

Eil. Nr.	Horizontalieji principai (toliau – HP)	Informacija apie pažangos priemonės prisidėjimą prie HP
1.	Darnaus vystymosi	Pagal pažangos priemonę planuojamuose projektuose nėra numatoma veiksmų, kurie turėtų neigiamą poveikį horizontalaus darnaus vystymosi principo, įskaitant reikšmingos žalos nedarymo principą, įgyvendinimui. Įgyvendinant pažangos priemonę bus prisidedama prie Jungtinių Tautų darnaus vystymosi 11 tikslo – siekti miestų ir gyvenviečių įtraukumo, saugumo, atsparumo ir darnumo įvairiose srityse, taip pat siekiama užtikrinti saugų ir patikimą geriamojo vandens tiekimą bei infrastruktūros atsparumą.
2.	Inovatyvumo (kūrybingumo)	Finansavimo gairėse nenumatytas reikalavimas prisidėti prie inovatyvumo (kūrybingumo) HP įgyvendinimo ir Pagal pažangos priemonę planuojamuose projektuose nėra numatoma veiksmų, kurie prisidėtų prie inovatyvumo (kūrybingumo) HP įgyvendinimo.
3.	Lygių galimybių visiems	Pagal pažangos priemonę planuojamuose projektuose nėra numatoma apribojimų, kurie turėtų neigiamą poveikį įgyvendinant moterų ir vyrų lygybės ir nediskriminavimo dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, religijos, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, sveikatos būklės, negalios, seksualinės orientacijos, kalbos, etninės priklausomybės ar kitais pagrindais principus.

VII SKYRIUS IŠANKSTINĖS SĄLYGOS

Pažangos priemone bus prisidedama prie Regionų plėtros programoje (RPP) nurodytos regioninės pažangos priemonės Nr. 02-001-06-07-03 (RE) „Didinti geriamojo vandens tiekimo infrastruktūros saugumą“ stebėsenos rodiklio – „Įdiegtos vandenviečių, viešųjų geriamojo vandens tiekėjų, nuotekų tvarkytojų valdymo centrų apsaugos priemonės“ pasiekimo.

Šiai priemonei yra nustatyta išankstinė sąlyga – patvirtintas saugumo planas, parengtas teisės aktų nustatyta tvarka, kuriame identifikuoti geriamojo vandens tiekimo infrastruktūros pažeidžiamumai ir numatytos jų mažinimo priemonės.

Išankstinė sąlyga taip pat detalizuojama Gairėse, kuriose nustatyta, kad projektų veiklos turi būti pagrįstos patvirtintais saugumo planais ir nukreiptos į šiuose planuose nustatytų pažeidžiamumų mažinimą bei infrastruktūros apsaugos stiprinimą.

VIII SKYRIUS

PAŽANGOS PRIEMONĖS STEBĖSENOS RODIKLIAI

Lentelė Nr. 2

Pažangos priemonės veiklų produkto rodikliai							
Veiklos pavadinimas	Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas, matavimo vienetas	Rodikliui pasiekti planuojama panaudoti pažangos lėšų suma, Eur		Siektinos rodiklio reikšmės		Siektinos rodiklio reikšmės nustatymo pagrindimas
			Iš viso	Iš jų ES, kitos tarptautinės finansinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų suma	Tarpinė reikšmė (metai)	Galutinė reikšmė (metai)	
1	2	3	4	5	6	7	8
Geriamojo vandens tiekimo infrastruktūros saugumo didinimas Tauragės regione	P.S.2.1045	Įdiegtos vandenviečių, viešųjų geriamojo vandens tiekėjų, nuotekų tvarkytojų valdymo centrų apsaugos priemonės (skaičius)	3 963 860,01	3 765 667,00	-	135 (2030)	Apskaičiuota vadovaujantis savivaldybių pasiūlymuose įtraukti projektus į Regiono plėtros planą pateikta informacija

Lentelė Nr. 3

Pažangos priemonės rezultato rodikliai							
Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas, matavimo vienetas	Pradinė rodiklio reikšmė (metai)	Rodikliui pasiekti planuojama panaudoti pažangos lėšų suma, Eur		Siektinos rodiklio reikšmės		Siektinos rodiklio reikšmės nustatymo pagrindimas
			Iš viso	Iš jų ES, kitos tarptautinės finansinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų suma	Tarpinė reikšmė (metai)	Galutinė reikšmė (metai)	
1	2	3	4	5	6	7	8
R.S.2.3055	Viešieji vandens tiekėjai ir nuotekų tvarkytojai, kurie investuoja į saugaus vandens tiekimo užtikrinimo priemones, siekdami padidinti įmonių veiklos atsparumą	0 (2026)	3 963 860,01	3 765 667,00	-	4 (2030)	Apskaičiuota vadovaujantis savivaldybių pasiūlymuose įtraukti projektus į Regiono plėtros planą pateikta informacija